

Рашидова С. С.

кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. заступника директора з наукової роботи, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2573-4276>

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ТЕХНОЛОГІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Інклюзивна освіта є одним із ключових напрямів реалізації освітньої реформи в Україні [1; 2]. В умовах цифрової трансформації освіти важливою складовою стає інформаційно-аналітичний супровід, який організовує системний збір, обробку та аналіз даних про освітній процес, особливі потреби учнів, динаміку розвитку, ефективність педагогічних стратегій тощо [3]. Таким чином, інформаційно-аналітичний супровід є організованим процесом забезпечення суб'єктів освітнього процесу достовірними даними для прийняття педагогічних і менеджерських рішень, а також інструментом забезпечення якості інклюзивного навчання. Науковці зазначають, що ефективна інклюзія можлива саме за наявності системи збору й аналізу інформації про освітні потреби та результати [4].

У системі інклюзивної освіти України широко використовуються електронні освітні платформи («Єдина школа», «Нова українська школа online», «Human», «Моя школа») – сучасні інструменти, що дають можливість вести електронні журнали, фіксувати індивідуальні освітні траєкторії, інтегрувати інклюзивні профілі учнів та складати аналітичні звіти [4]. Показовою в технологічних рішеннях є діяльність Інституту модернізації змісту освіти, який розробляє методичні рекомендації щодо цифрового моніторингу інклюзивних процесів, та ІРЦ, що впроваджують системи електронного обліку дітей з особливими освітніми потребами на регіональному рівні. Інформаційно-аналітичним супроводом освіти, у т. ч. інклюзивної, в умовах цифрової трансформації займається відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (завідувач М. Л. Ростока), що в межах наукового дослідження випускає наукову, довідкову продукцію інформаційно-аналітичного спрямування [3]. Науковці досліджують сучасні шляхи вдосконалення інформаційно-аналітичної підтримки управління інклюзивною освітою в кризових умовах з урахуванням досвіду ЄС [5].

Важливим елементом державної політики є впровадження Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) та проєкту «Дія. Освіта», що мають потенціал подальшої інтеграції модулів інклюзивної аналітики.

В українських школах упроваджуються технології, адаптовані для учнів із порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату (екрани Брайля, програмне

забезпечення JAWS, «Український жестовий перекладач»). МОН спільно з громадськими організаціями («Асоціація працівників ІРЦ», «Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації») проводить апробацію програм для індивідуальної підтримки учнів. Пілотні проєкти з навчальної аналітики впроваджуються в межах ініціатив «Нова українська школа» та EU4DigitalUA, де дані про навчальні результати використовуються для прогнозування освітніх ризиків. Використання інструментів Google Workspace for Education, Power BI, Moodle Analytics допомагає педагогам аналізувати відвідуваність, залучення учнів та ефективність адаптаційних заходів.

Водночас на шляху цифровізації інклюзивної освіти є певні труднощі та виклики, серед яких: фрагментарність даних, дефіцит цифрових компетентностей педагогів [4; 6]; етичні й правові ризики [5]; нерівність доступу до ІТ-інфраструктури [4] тощо.

До перспективних напрямів можна віднести: створення національної системи освітньої аналітики [5]; розвиток відкритих даних, підвищення кваліфікації педагогів [6]; міжсекторальну співпрацю держави, ІТ-компаній і громадських організацій [4].

Отже, інформаційно-аналітичний супровід є ключовим чинником розвитку інклюзивної освіти, який допомагає знайти інформацію, забезпечити оцінку, виявити недоліки, розкрити перспективи тощо. Його впровадження забезпечує адаптивність освітнього процесу в інклюзивному середовищі, підтримку педагогічних рішень на основі статистичних, аналітичних, інформаційних даних і психолого-педагогічної організації освітньої інклюзії.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 № 776. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
3. Рашидова С. С. Інклюзивна освіта: інформаційно-аналітичний супровід. *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 4 (223). С. 73–78. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4\(223\)-73-78](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-73-78).
4. Гриневич Л. Цифровізація та інклюзія: стратегічні напрями розвитку освіти України. *Освіта.ua*. 2020. URL: <https://osvita.ua/school/reform/72834/>.
5. Литвинчук А. О., Кур'янов А. В., Іриневич Ю. В., Гайдук І. С. Інформаційно-аналітична підтримка управління інклюзивною освітою в умовах воєнного стану з урахуванням досвіду ЄС. *Освітня аналітика України*. 2022. № 4 (20). С. 17–30. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-4-17-30>.
6. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія. Київ: АТОПОЛ, 2016. 152 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/3521>.